

คู่มือ โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ มั่นสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘

๑. หลักการเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากเป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถเจริญเติบโตให้ผลผลิตได้แม้อยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสม ในปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗ ประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังจำนวนทั้งสิ้น ๘.๖๘ ล้านไร่ ผลผลิตรวม ๒๖.๘๘ ล้านตัน โดยมีผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ ๓.๐๙๖ ตันต่อไร่ ซึ่งปัจจุบันการผลิตมันสำปะหลังยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ การแปรรูปเพื่อการส่งออก จึงต้องมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และหวั่นเสียดจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว กัมพูชา เวียดนาม อีกทั้งในช่วงปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง และฝนแล้งทิ้งช่วง ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย และขาดแคลนท่อนพันธุ์ดีสำหรับการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไป ส่งผลกระทบต่อปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตมันสำปะหลังภายในประเทศ

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตมันสำปะหลังในรูปแบบแปลงใหญ่ มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่ายโดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

๒.๒ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

๓.๑ เป้าหมายการดำเนินงาน รวมทั้งสิ้น ๓๒๐ แปลง เกษตรกร จำนวน ๑๒,๓๘๑ ราย ประกอบด้วย

- แปลงปี ๒๕๖๖ (แปลงปีที่ ๓)	จำนวน ๑๑๘ แปลง	เกษตรกร จำนวน ๔,๔๙๗ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๗ (แปลงปีที่ ๒)	จำนวน ๑๑๐ แปลง	เกษตรกร จำนวน ๔,๓๐๓ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๘ (แปลงปีที่ ๑)	จำนวน ๙๒ แปลง	เกษตรกร จำนวน ๓,๕๘๑ ราย

๓.๒ สถานที่ดำเนินการ พื้นที่ ๓๘ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยภูมิ เชียงราย ตาก นครราชสีมา นครสวรรค์ น่าน นครพนม บึงกาฬ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด ราชบุรี ลพบุรี ลำปาง เลย แพร่ ศรีสะเกษ สกลนคร สระแก้ว สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ อุทัยธานี และจังหวัดอุบลราชธานี (รายละเอียดตามเอกสารแนบ ๑)

๔. กิจกรรม และวิธีการดำเนินการ

๔.๑ การบริหารจัดการแปลงใหญ่ (มันสำปะหลัง)

๔.๑.๑ การวิเคราะห์จัดทำแผนและการจัดเก็บข้อมูล

สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการ ดังนี้

๑) ประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกษตรกร ให้เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญและวิธีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๒) จัดเวทีแห่งการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม ออกแบบวางแผนการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้า การบริหารจัดการ และการตลาด

4.2 การพัฒนาแปลง ภายใต้ความเห็นชอบของสมาชิกและบูรณาการกับหน่วยงาน คือ

- บูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสอดคล้องกับระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System)

- สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดการให้มีการบูรณาการทีมงานในทุกกลุ่ม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ

4.2.1 การถ่ายทอดความรู้ ประเด็นหลักสูตรการเรียนรู้ในการพัฒนาเกษตรกรเป็นรายสินค้า เน้นวิชาว่าด้วยโลกใหม่ (วิชาแห่งอนาคต) ความสำคัญของพืชศาสตร์ เช่น กระบวนการสังเคราะห์แสงที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม กระบวนการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณแร่ธาตุในดิน กระบวนการจัดการเพื่อสร้างการเจริญเติบโตของพืชแต่ละระยะที่มีความสำคัญกับพืชความรู้ด้านการจัดการการเงินครัวเรือน เป็นต้น ทั้งนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ในกรณีกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้ให้ผลลิตการเรียนรู้ประกอบการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อใช้ประกอบการชี้แจงสร้างความเข้าใจ โดยเน้นหนักในเรื่องการสร้างความรู้ความตระหนักรู้และผลกระทบที่เกี่ยวข้อง และจัดเตรียมวิทยากรเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มแปลงใหญ่ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ ๒))

แปลงปีที่ 3 จำนวน 118 แปลง (แปลงปี 2566 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงตลาด และการบริหารจัดการ)

- แปลงขนาดเล็ก (S) 108 แปลงๆ ละ 10,800 บาท
- แปลงขนาดกลาง (M) 8 แปลงๆ ละ 16,200 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (L) 2 แปลงๆ ละ 21,600 บาท

แปลงปีที่ 2 จำนวน 110 แปลง (แปลงปี 2567 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการกลุ่ม และการเชื่อมโยงการตลาด)

- แปลงขนาดเล็ก (S) 93 แปลงๆ ละ 10,800 บาท
- แปลงขนาดกลาง (M) 14 แปลงๆ ละ 16,200 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (L) 2 แปลงๆ ละ 21,600 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (XL) 1 แปลงๆ ละ 27,000 บาท

แปลงปีที่ 1 จำนวน 92 แปลง (แปลงปี 2568 การถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการกลุ่ม และการตลาด)

- แปลงขนาดเล็ก (S) 79 แปลงๆ ละ 10,800 บาท
- แปลงขนาดกลาง (M) 9 แปลงๆ ละ 16,200 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (L) 3 แปลงๆ ละ 21,600 บาท
- แปลงขนาดใหญ่มาก (XL) 1 แปลงๆ ละ 27,000 บาท

ทั้งนี้ การบริหารจัดการการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรสามารถปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

๔.๒.๒ สนับสนุนวัสดุการเกษตรเพื่อพัฒนาการผลิต (สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้) เป็นการสนับสนุนวัสดุเพื่อประกอบการให้ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร โดยดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้การทำแปลงพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตมันสำปะหลัง เพื่อเป็นแหล่งพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในกลุ่ม และขยายผลแก่เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง โดยกลุ่มจะต้องมีการจัดทำธนาคารท่อนพันธุ์ชุมชน กำหนดให้เกษตรกรที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณในการทำแปลงพันธุ์ดีจะต้องส่งคืนท่อนพันธุ์จำนวน ๕๐ % หรือครึ่งหนึ่งจากที่เก็บเกี่ยวได้เข้าธนาคารท่อนพันธุ์ชุมชน ยกตัวอย่างเช่น ปีที่ ๑ กลุ่มที่ได้รับจัดสรรงบประมาณในการทำแปลงจำนวน

๑๐ ไร่ เมื่อเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังแล้วจะได้ท่อนพันธุ์ดีจำนวน ๑๐ ไร่ (๑๖,๐๐๐ ลำ) ในปี ที่ ๒ เกษตรกรที่ได้รับ การสนับสนุนการแปลงจากปีที่ ๑ จะได้กรรมสิทธิ์ในท่อนพันธุ์ดีจำนวน ๕ ไร่ (๘,๐๐๐ ลำ) เพื่อนำไปขยายต่อหรือ เก็บไว้ใช้เองได้จำนวน ๒๐ ไร่ และจะต้องส่งเข้าธนาคารท่อนพันธุ์อีกจำนวน ๕ ไร่ (๘,๐๐๐ ลำ) เพื่อขยายต่อให้กับ เกษตรกรรายอื่นภายในกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่อไปได้อีก ๒๐ ไร่ ทั้งนี้ เกษตรกรที่ได้รับท่อนพันธุ์จากธนาคาร ท่อนพันธุ์จะต้องดำเนินการขยายแหล่งพันธุ์ดีตามหลักการข้างต้น ซึ่งการจัดสรรท่อนพันธุ์ให้ดำเนินการโดย คณะกรรมการกลุ่ม มีการบันทึกในบัญชีคุมท่อนพันธุ์ของธนาคารท่อนพันธุ์ชุมชน

ทั้งนี้ ต้องมีการเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลเชิงประจักษ์ ระหว่างแปลงที่ปฏิบัติโดยวิธีเดิมของเกษตรกรกับ แปลงที่จัดทำแปลงเรียนรู้ การทำแปลงพันธุ์ดี

(1) แปลงใหญ่ปีที่ 3 และปีที่ 2 (แปลงปี 2566 และแปลงปี 2567)

- แปลงขนาดเล็ก (S) 108 แปลงๆ ละ 40,000 บาท
- แปลงขนาดกลาง (M) 8 แปลงๆ ละ 45,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (L) 2 แปลงๆ ละ 50,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่่มาก (XL) 1 แปลงๆ ละ 60,000 บาท

(2) แปลงใหญ่ปีที่ 1 (แปลงปี 2568)

- แปลงขนาดเล็ก (S) 79 แปลงๆ ละ 45,000 บาท
- แปลงขนาดกลาง (M) 9 แปลงๆ ละ 50,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่ (L) 3 แปลงๆ ละ 60,000 บาท
- แปลงขนาดใหญ่่มาก (XL) 1 แปลงๆ ละ 70,000 บาท

พื้นที่เป้าหมายในการทำแปลงพันธุ์ดี

ปี ๒๕๖๖			ปี ๒๕๖๗			ปี ๒๕๖๘		
Size	งบประมาณ (บาท)	พื้นที่ (ไร่)	Size	งบประมาณ (บาท)	พื้นที่ (ไร่)	Size	งบประมาณ (บาท)	พื้นที่ (ไร่)
S	๔๐,๐๐๐	๑๐	S	๔๐,๐๐๐	๑๐	S	๔๕,๐๐๐	๑๐
M	๔๕,๐๐๐	๑๐	M	๔๕,๐๐๐	๑๐	M	๕๐,๐๐๐	๑๐
L	๕๐,๐๐๐	๑๐	L	๕๐,๐๐๐	๑๐	L	๖๐,๐๐๐	๑๒
XL	๖๐,๐๐๐	๑๒	XL	๖๐,๐๐๐	๑๒	XL	๗๐,๐๐๐	๑๕

ขั้นตอนการทำแปลงพันธุ์ดี

(1) คัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสม โดยพิจารณาพื้นที่ ที่มีระบบน้ำเป็นอันดับแรกไม่เป็น พื้นที่แล้งซ้ำซาก ไม่มีการระบาดของโรคหรือห่างจากแปลงที่พบโรคอย่างน้อย 500 เมตร หรือพื้นที่ที่มีการระบาดน้อย แต่สามารถควบคุมการระบาดได้ และไม่อยู่ใกล้บริเวณพืชอาศัยของแมลงหรือเชื้อไวรัส

(2) รายงานข้อมูลแปลงต้นแบบพันธุ์ดีให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

(3) ตรวจวิเคราะห์ดินก่อนทำการปลูกมันสำปะหลังก่อนดำเนินการทุกแปลง

(4) การเตรียมท่อนพันธุ์

- ใช้พันธุ์ต้านทาน หรือพันธุ์ทนทานโรคใบด่าง ได้แก่ พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 พันธุ์

ห้วยบง 60 พันธุ์ระยอง 72 พันธุ์อิทธิ 1 พันธุ์อิทธิ 2 และพันธุ์อิทธิ 3

****กรณีใช้พันธุ์ต้านทาน ขอให้อยู่ในพื้นที่มีระบบน้ำเท่านั้น****

- ใช้ท่อนพันธุ์ที่มีอายุ 8 – 12 เดือน โดยตัดไว้ไม่เกิน 15 วัน

- เลือกท่อนพันธุ์ที่ปราศจากโรค ไม่แสดงอาการ ไม่มีการทำลายของโรคใบด่าง

- แخذท่อนพันธุ์ก่อนปลูก

(5) การตรวจแปลงพันธุ์ ดำเนินการร่วมกับกลุ่มอารักขาพืชระดับจังหวัด โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ช่วงมันสำปะหลังอายุ 1-4 เดือน จำนวน 1 ครั้ง ช่วงมันสำปะหลังอายุ 4-6 เดือน จำนวน 1 ครั้ง ช่วงก่อนเก็บเกี่ยว 30 วัน สรุปผลการตรวจให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบหลังตรวจทุกครั้ง

(6) การเก็บเกี่ยว

- อายุเก็บเกี่ยว 8 – 12 เดือน
- ตัดต้นมันสำปะหลังให้มีความยาวไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร
- มีตม 20 – 25 ลำ/มัด ซึ่งการเก็บรักษาต้นพันธุ์ ควรวางตั้งในที่ร่มให้โคนชิดดิน

หรือใช้ดินปูนโคน

4.2.3 การจัดเก็บข้อมูลและประเมินผล สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์เปรียบเทียบก่อนและหลังดำเนินโครงการ ประเมินผลการเรียนรู้ระดับ/การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร พร้อมจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ ให้กรมทราบหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ

4.3 ดำเนินการตามแผนการพัฒนาใน 5 ด้าน ที่ได้วิเคราะห์ออกแบบแผนการพัฒนาสินค้าเป็นรายแปลง เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามความต้องการตลาด และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

4.4 การเก็บข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ผล และจัดทำรายงาน

4.4.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเก็บข้อมูลแปลงใหญ่ โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูลระบบ Co-farm.doe.go.th

- 1) แปลงใหญ่ ปี 2566 และแปลงใหญ่ ปี 2567 ร่วมกับทีมงานผู้จัดการและเกษตรกรสมาชิก
 - ทบทวนบัญชีรายชื่อและข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน
 - ประเมินผล และจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของกลุ่ม/สมาชิกในปีที่ผ่านมาในประเด็นต่างๆ เช่น ผลผลิตที่ได้ ต้นทุนการผลิต การรับรองมาตรฐานการผลิต และการตลาด
- ปรับปรุงข้อมูลในระบบ
- 2) แปลงใหญ่ปี 2568
 - จัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิก รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการให้ครบถ้วนตามเงื่อนไขในการดำเนินงานในรูปแบบแปลงใหญ่
 - เปิดแปลงและบันทึกข้อมูลสมาชิกในระบบให้ครบถ้วน เมื่อผ่านการรับรองจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC) แล้ว

หมายเหตุ

- 1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสมาชิก ให้ใช้ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) ข้อมูลการผลิต การตลาดของเกษตรกร และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการจัดเวทีวิเคราะห์และวางแผนร่วมกันของสมาชิก และนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานตามแบบจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลสมาชิกแปลงใหญ่ เพื่อบันทึกไว้ในระบบ Co-farm.doe.go.th ให้สามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากการเข้าร่วมโครงการต่อไป
- 2) การบันทึกข้อมูล : บันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ Co-farm.doe.go.th
- 3) การรายงานผลการรับรองและขึ้นทะเบียนเป็นแปลงใหญ่ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลโครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ให้ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดดำเนินการผ่านระบบ <http://Co-farm.doe.go.th> เท่านั้น ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรจะยึดข้อมูลในระบบเป็นหลักฐานในการดำเนินงานโครงการ

4) แปลงใหญ่ที่มีระบบการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน หรือสลับการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น แปลงใหญ่ข้าว ที่มีการปลูกพืชหลังนา ให้ทำการปรับปรุงข้อมูลในระบบ

ตั้งแต่การแก้ไขชื่อแปลงโดยเพิ่มเติมชื่อสินค้าที่ปลูก เช่น แปลงใหญ่ข้าว/ถั่วลิสง และปรับปรุงข้อมูลในแผนการผลิตรายบุคคลด้วย

5) ปรับปรุงการตั้งชื่อแปลง ให้เป็นแบบแผนเดียวกันเพื่อให้สะดวกต่อการจัดหมวดหมู่ รายงาน และสืบค้นข้อมูล ดังนี้ “แปลงใหญ่(ชื่อสินค้า) ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....”

4.4.2 สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงาน ส่งกรมส่งเสริมการเกษตร โดยดำเนินการ ดังนี้

- สำนักงานเกษตรอำเภอ ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของอำเภอจัดส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด

- สำนักงานเกษตรจังหวัด ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของจังหวัดจัดส่งให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร

- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร ประมวลผล วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำรายงานในภาพรวมของเขต รายงานกรมส่งเสริมการเกษตร

ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (มันสำปะหลัง) ปี 2566 – 2568												เอกสารแนบ 1	
ลำดับ	จังหวัด	แปลงใหญ่ปี2566			แปลงใหญ่ปี 2567				แปลงใหญ่ปี 2568				รวม (แปลง)
		S	M	L	S	M	L	XL	S	M	L	XL	
1	เชียงราย	1											1
2	เพชรบูรณ์	1											1
3	เลย	1											1
4	แพร่				1				1				2
5	ตาก								1				1
6	กาญจนบุรี				2				3				5
7	กาฬสินธุ์	3	1	1	4	1	1		6	1			18
8	กำแพงเพชร	1			3	1			1				6
9	ขอนแก่น	28	1		18	3			25	2			77
10	ฉะเชิงเทรา	1											1
11	ชลบุรี				1								1
12	ชัยภูมิ	7	1		3	1	1	1	2	1			17
13	นครพนม										1		1
14	นครราชสีมา	21	1		18	1			5	1	1		48
15	นครสวรรค์	2			3	1			6				12
16	น่าน											1	1
17	บึงกาฬ								2				
18	บุรีรัมย์				6				1				7
19	ปราจีนบุรี				1								1
20	พิษณุโลก	2			1								3
21	พิจิตร								1				
22	มหาสารคาม	6			2				1	1			10
23	มุกดาหาร				2								2
24	ยโสธร		1	1	2				1	2			7
25	ร้อยเอ็ด	1											1
26	ราชบุรี	1											1
27	ลพบุรี	2			1				1				4
28	ลำปาง	1	1						1				3
29	ศรีสะเกษ	1			1	1							3
30	สกลนคร	4			4				1				9
31	สระแก้ว	3			1								4
32	สุรินทร์					1			1				2
33	หนองคาย	1											1
34	หนองบัวลำภู	1			1								2
35	อำนาจเจริญ	2	2		3				3	1			11
36	อุดรธานี	7			10	2			8				27
37	อุทัยธานี				1								1
38	อุบลราชธานี	10			4	2			8		1		25
	Grand Total	108	8	2	93	14	2	1	79	9	3	1	320

ตัวอย่าง ประเด็นหลักสูตรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้

ในโครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่สมาชิกแปลงใหญ่นั้น ต้องเกิดจากการที่สมาชิกได้ประชุม วิเคราะห์ ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกัน ซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยีควรพิจารณาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ในแต่ละขั้นตอนตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้ได้สินค้าเกษตรมูลค่าสูง โดยคำนึงถึงแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ด้วย มุ่งเน้น ความยั่งยืน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีการผลิต ด้านเศรษฐกิจสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เช่น วิชาว่าด้วยโลก ใหม่ (วิชาแห่งอนาคต) ความสำคัญของพืชศาสตร์ กระบวนการสังเคราะห์แสง กระบวนการสังเคราะห์แสงที่มี ความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อม กระบวนการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณแร่ธาตุในดิน กระบวนการจัดการเพื่อสร้างการเจริญเติบโตของพืชแต่ละระยะที่มีความสำคัญกับพืช ดังนี้

ประเด็นการถ่ายทอดความรู้
- สรีระวิทยา และปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง - การคัดเลือกพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับพื้นที่ และปลอดโรค - การบริหารจัดการแปลงมันสำปะหลังอย่างถูกวิธีเพื่อเพิ่มผลผลิต - การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาดและมีคุณภาพ - การสำรวจแปลงปลูกอย่างถูกต้องเพื่อให้ปลอดโรค - ธาตุอาหารอาหารพืช (Plant Nutrients) สำหรับการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง - การปลูกมันสำปะหลังแบบมีอาชีพ ภายใต้ระบบน้ำหยด - IOT ระบบน้ำอัจฉริยะสำหรับภาคการเกษตร - โรค และแมลงที่อุบัติใหม่ สำหรับมันสำปะหลัง - การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวให้มีคุณภาพ และปลอดสิ่งเจือปน - การสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ เช่น เหง้า (เผาถ่าน) ใบและต้นแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ - ผลกระทบ และการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change)

